

Notat:

De kommunale regnskaber 2010

Tegn på økonomisk genopretning,
men fortsat ubalance

KREVI præsenterer nu for tredje gang sine nøgletal for kommunernes økonomiske styring. Denne gang er det kommunernes regnskaber for 2010, der er gjort tilgængelige for alle interesserede i vores benchmarkingredskab på www.krevi.dk.

Dette notat beskriver de centrale tendenser i kommunernes regnskaber for 2010. Regnskaberne rummer den glædelige nyhed, at gennemsnitskommunen ser ud til at være i gang med en genopretning af økonomien, idet regnskaberne udviser en bedre økonomisk balance end i de foregående 10 år. Og for første gang i 11 år har gennemsnitskommunen realiseret et samlet regnskabsresultat, der er bedre end budgetteret. Udtrykket "gennemsnitskommunen" anvendes om det uvægtede gennemsnit af de 98 kommuner.

Der er dog fortsat rum til forbedring, idet gennemsnitskommunen også i 2010 kører med underskud og dermed forøger sin nettogæld. Underskudet afspejler primært, at gennemsnitskommunen ikke har skabt et driftsoverskud, der er tilstrækkeligt stort til at finansiere de afholdte anlægsudgifter.

Gennemsnitskommunens serviceudgifter er faldet fra regnskab 2009 til regnskab 2010, når man opgør dem i faste priser. Det underbygger indtrykket af økonomisk genopretning. Men serviceudgifterne var også ekstraordinært høje i regnskabet for 2009.

Spredningen i kommunernes økonomiske resultater er ganske stor. I den sidste del af notatet inddeles kommunerne i fire grupper på baggrund af deres driftsresultater i årene 2007-2010. Kommunernes placering i de fire grupper fremgår af bilag 1.

De Kommunale regnskaber 2010

Udgivet juni 2011 af: KREVI - Det Kommunale og Regionale Evalueringsinstitut, Olof Palmes Allé 19, 8200 Århus N, tlf. 72 26 99 70, post@krevi.dk

Forfattere: Bo Panduro og Peter Holdt-Olesen

Notatet kan downloades gratis på www.krevi.dk

Grafisk design: Weltklasse A/S

1. Gennemsnitskommunens skattefinansierede resultat

I dette notat ser vi først på gennemsnitskommunens samlede skattefinansierede resultat. Dernæst ser vi nærmere på udvalgte delelementer i dette resultat. Endelig beskriver vi den spredning, der er i kommunernes økonomiske styringsresultater for 2010 og de tre forudgående år.

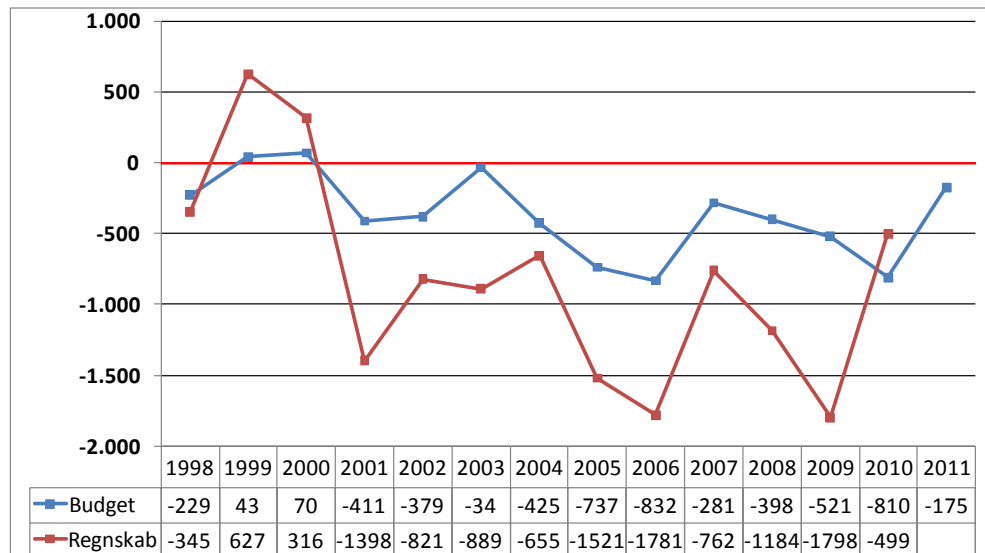
Det skattefinansierede resultat inkl. jordforsyning måler den samlede balance mellem kommunernes indtægter og udgifter. I en kommune uden væsentlig nettoformue eller -gæld bør resultatet balancere omkring nul, set over en årrække.

Vi har i tidligere notater set på størrelsen af og udviklingen i henholdsvis det budgetterede og det realiserede skattefinansierede resultat i gennemsnitskommunen. Tendensen har igennem en længere årrække været, at gennemsnitskommunen har budgetteret med et samlet underskud - og at den i regnskabet har realiseret et større underskud end budgetteret. Som konsekvens af de løbende underskud er gennemsnitskommunens nettogæld vokset i de seneste ti år. Vi så i februar 2011, at kommunernes budgetter for 2011 viste et muligt økonomisk vendepunkt, da gennemsnitskommunen budgetterede med et markant lavere underskud end i de foregående år.

Regnskaberne for 2010 viser på samme måde som budget 2011 tegn på økonomisk genopretning, idet gennemsnitskommunens resultat viser en bedre økonomisk balance end i de foregående ti år og er for første gang i 11 år bedre end budgetteret. Figur 1 viser udviklingen.

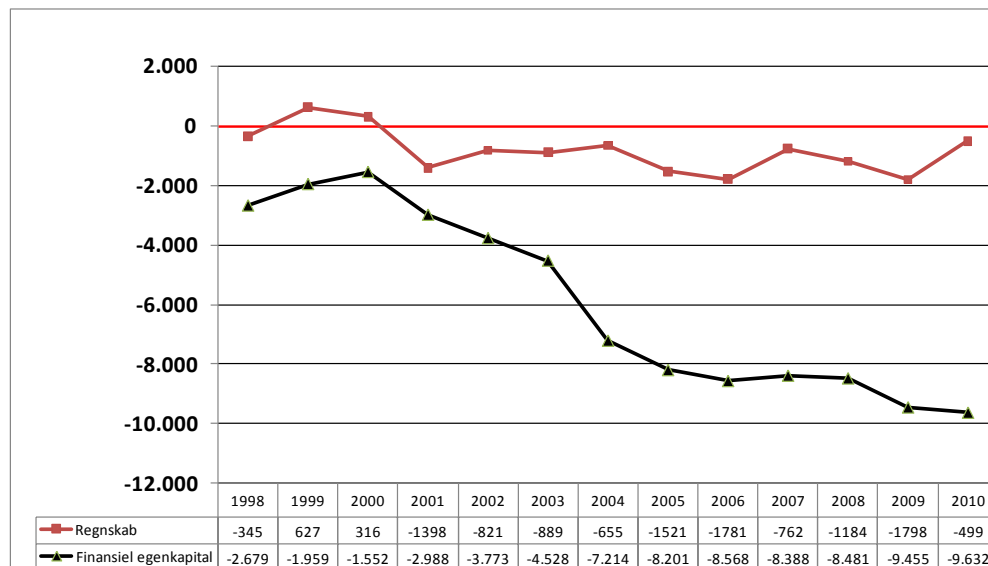
Figur 1. Det skattefinansierede resultat inkl. jordforsyning i gennemsnitskommunen. Budget- og regnskabstal. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Som det fremgår af figuren, er der dog stadigvæk ikke tale om, at gennemsnitskommunen skaber økonomisk balance eller overskud, hverken i regnskabet for 2010 eller budgettet for 2011. Med et regnskabsunderskud på 499 kr. pr. indbygger i 2010 fortsætter gennemsnitskommunen med at forøge sin nettogæld. Det fremgår af figur 2, der viser udviklingen i den finansielle egenkapital.

Figur 2. Udviklingen i finansiell egenkapital samt det skattefinansierede resultat inkl. jordforsyning i gennemsnitskommunen. Regnskabstal. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Note: Vær opmærksom på, at der pga. ændringer i "Budget- og regnskabssystem for kommuner" ikke er fuld sammenhæng mellem gennemsnitskommunens resultat og ændringen i finansiell egenkapital.

Ser man på enkeltkommuner, er der tale om, at 33 ud af 98 kommuner har et positivt skattefinansieret resultat i regnskab 2010. 55 ud af 98 kommuner præsterer et bedre regnskabsresultat end budgetteret.

2. Driftsresultater og anlægsudgifter i gennemsnitskommunen

Det skattefinansierede resultat inkl. jordforsyning kan opdeles i tre delelementer; det skattefinansierede driftsresultat¹, de skattefinansierede nettoanlægsudgifter og resultatet af den kommunale jordforsyning. Tabel 1 viser det samlede resultat for 2010, fordelt på delelementer.

¹ Driftsresultatet udtrykker forholdet mellem kommunens driftsudgifter og de løbende indtægter.

Tabel 1. Gennemsnitskommunens skattefinansierede resultat inkl. jordforsyning i regnskab 2010, fordelt på delelementer. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Nøgletal	Budget 2010	Regnskab 2010
Driftsresultat	1.372	1.413
Nettoanlægsudgifter (ekskl. Jordforsyning)	-2.217	-2.148
Resultat, jordforsyning	35	236
Skattefinansieret resultat inkl. jordforsyning	-810	-499

Som det ses i tabel 1, er det på alle tre delelementer, at gennemsnitskommunen udviser et bedre resultat end budgetteret. Dog bidrager resultatet af jordforsyningen med en betydelig del af den samlede forbedring af det skattefinansierede resultat. Her har især jord til boligformål vist sig at sælge betydeligt bedre, end kommunernes salgsbudgetter forudsagde².

Da jordforsyning i de fleste kommuner forudsættes at balancere resultatmæssigt over en årrække, bør blikket rettes mod den faktor, der primært skal sikre en stabil økonomi i gennemsnitskommunen; forholdet mellem driftsresultatet og nettoanlægsudgifterne (ekskl. jordforsyning). Som det ses af figur 3, er "gabet" mellem de to kurver ved at indsnævres. Det sker ikke, fordi kommunerne er tilbageholdende med anlægsniveauet i forhold til regnskabsåret 2009, men fordi driftsresultatet er væsentligt forbedret. Forbedringen er tydelig i forhold til det ekstreme år 2009, men driftsresultatet er også bedre end i både 2008 og 2007. Faktisk skal man tilbage til 1999 for at finde et større driftsoverskud i gennemsnitskommunen.

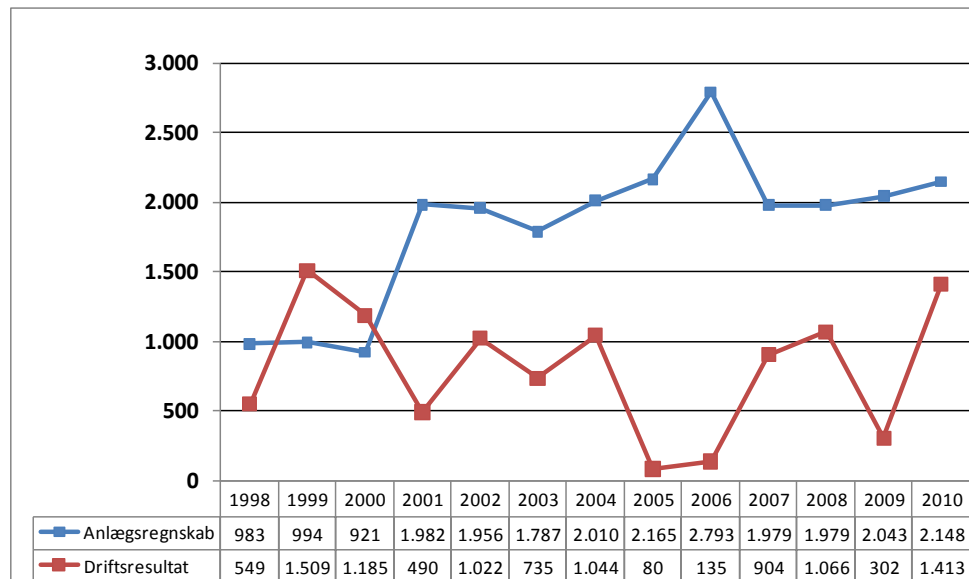
Det skal dog bemærkes, at driftsoverskuddet heller ikke i 2010 er tilstrækkeligt stort til at finansiere gennemsnitskommunens nettoanlægsudgifter. Anlægsudgifterne overstiger således driftsoverskuddet med 730 kr.

² Fra 2011 er der blevet pålagt moms på grunde til boligformål. Man kunne gætte på, at det har fået interesserede købere til at fremrykke deres handler, og at regelændringen dermed har medvirket til de relativt store salgsindtægter i 2010.

pr. indbygger. Det indikerer, at gennemsnitskommunen endnu ikke har skabt langsigtet balance i sin økonomi.

Figur 3. Anlægsregnskaber (netto) og driftsresultater i gennemsnitskommunen. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Note: Tallene er ikke korrigeret for opgaveændringer.

3. Gennemsnitskommunens serviceudgifter

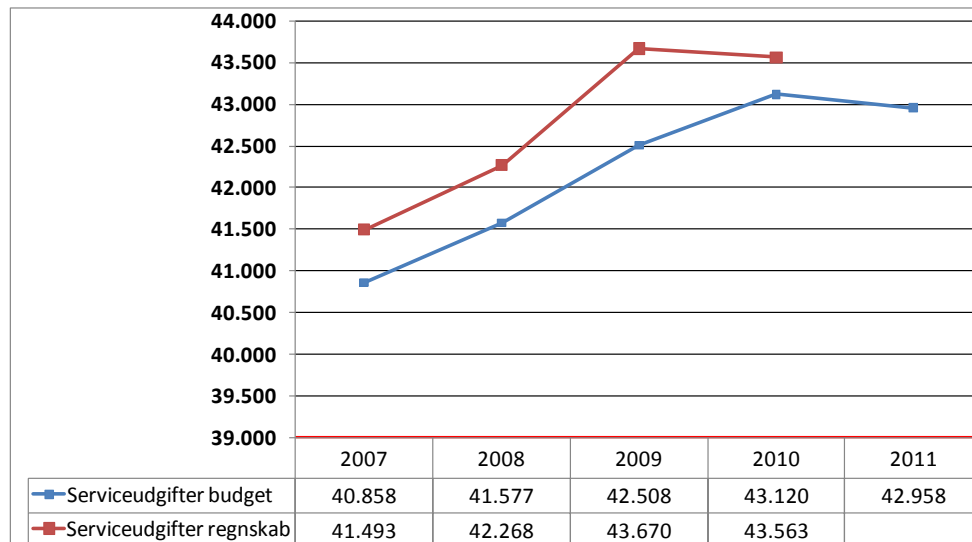
Driftsresultatet kan igen underopdeles i flere delelementer. Et af de styringsmæssigt mest interessante delelementer er kommunernes serviceudgifter - den del af kommunernes udgifter, der er mest styrbar og derfor har størst fokus i de årlige aftaler mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi³.

Gennemsnitskommunen har i alle fire regnskaber efter kommunalreformen haft højere serviceudgifter end planlagt i budgettet. Der er dog tegn på, at gennemsnitskommunen har foretaget en opbremsning i regnskabet for 2010. Serviceudgifterne falder således fra 2009 til 2010 i faste priser. I figur 4 på næste side vises udviklingen i gennemsnitskommunens serviceudgifter med såvel budget- som regnskabstal. Vi gør opmærksom på, at tallene *ikke* er korrigeret for opgaveændringer.

³ Den anden del af kommunernes driftsudgifter er "overførselsudgifterne", der blandt andet består af udgifter til førtidspension samt konjunkturfølsomme udgifter som fx kontanthjælp, dagpenge til forsikrede ledige og sygedagpenge.

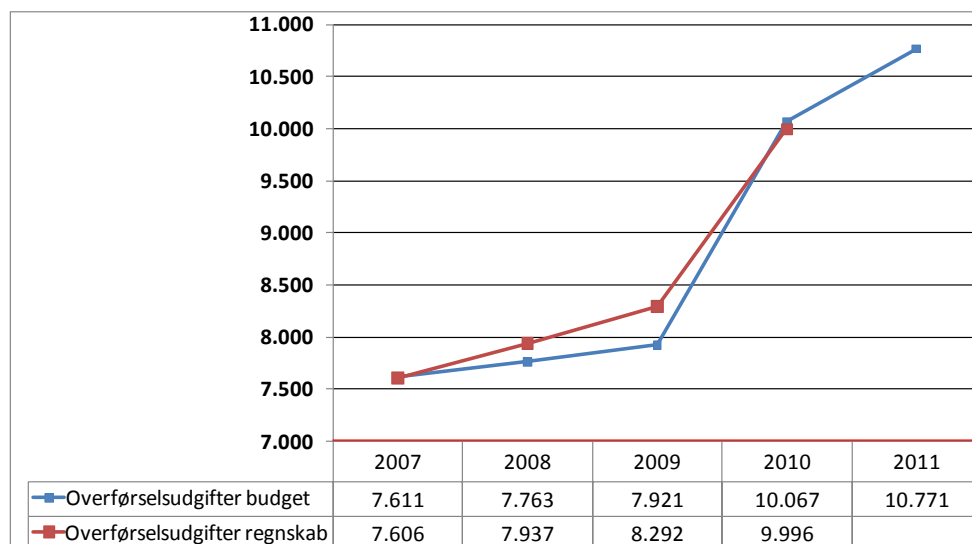

Figur 4. Serviceudgifterne i gennemsnitskommunen. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Figur 5 viser den tilsvarende udvikling i gennemsnitskommunens overførselsudgifter.

Figur 5. Overførselsudgifterne i gennemsnitskommunen. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Vær opmærksom på, at kommunerne fra 2010 har overtaget finansieringsansvaret for området for forsikrede ledige. Det medfører en væsent-

lig stigning i overførselsudgifterne, men kommunerne modtager samtidig tilsvarende indtægter via statstilskuddet.

4. Hvordan er spredningen i kommunernes økonomiske resultater?

Tallene for gennemsnitskommunen dækker over en stor variation i kommunernes økonomiske resultater. Vi ser i dette afsnit nærmere på denne variation.

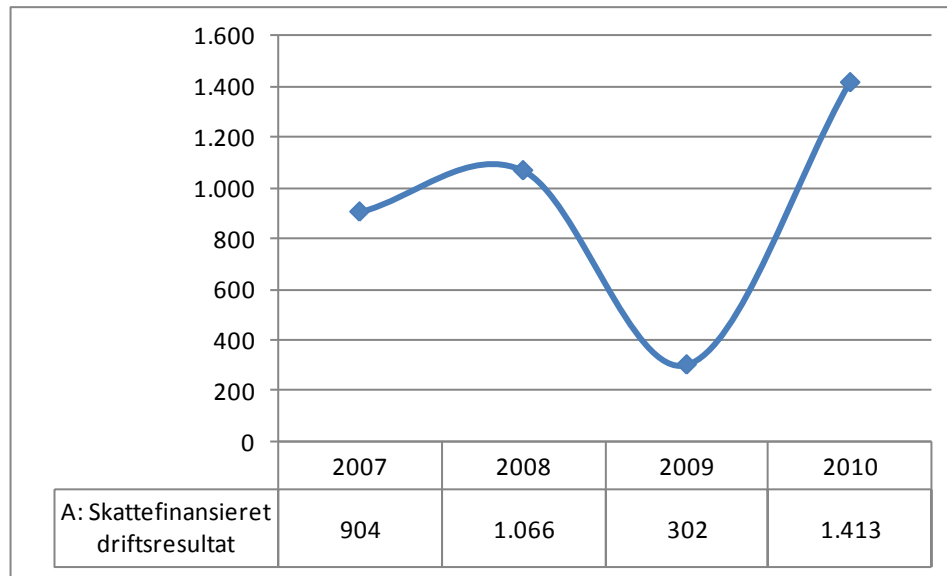
Da kommunernes anlægsudgifter og resultatet for jordforsyningen kan svinge betragteligt fra år til år og derfor bør ansues over en længere periode, vælger vi at fokusere på resultatet af den skattefinansierede drift. Driftsresultatet udgøres af løbende poster - fx lønudgifter og skatteindtægter - og udgør derfor en mere stabil styringsindikator end det samlede skattefinansierede resultat, når fokus er på et enkelt år eller en kortere årrække.

I kommuner uden formue eller gæld bør driftsresultatet som hovedregel være et overskud, der er stort nok til at dække de gennemsnitlige årlige anlægsudgifter. Som det fremgik af figur 3 har gennemsnitskommunens årlige anlægsudgifter siden 2001 ligget omkring 2.000 kr. pr. indbygger, med 2006 som den eneste væsentlige undtagelse. På denne baggrund vil et driftsoverskud på 2.000 kr. pr. indbygger være en fornuftig målsætning i mange kommuner. I kommuner med væsentlige udgifter til afvikling af nettogæld bør målsætningen som udgangspunkt være et endnu større driftsoverskud.

Figur 6 viser igen gennemsnitskommunens driftsresultater, men til forskel fra figur 3 fokuserer vi her på årene efter kommunalreformen. Grafen illustrerer den genopretning, gennemsnitskommunen ser ud til at have påbegyndt i 2010, efter det meget lille driftsoverskud i 2009. Det gennemsnitlige driftsresultat i perioden er 921 kr. pr. indbygger målt i 2011 prisniveau, altså langt under 2.000 kr. pr. indbygger.

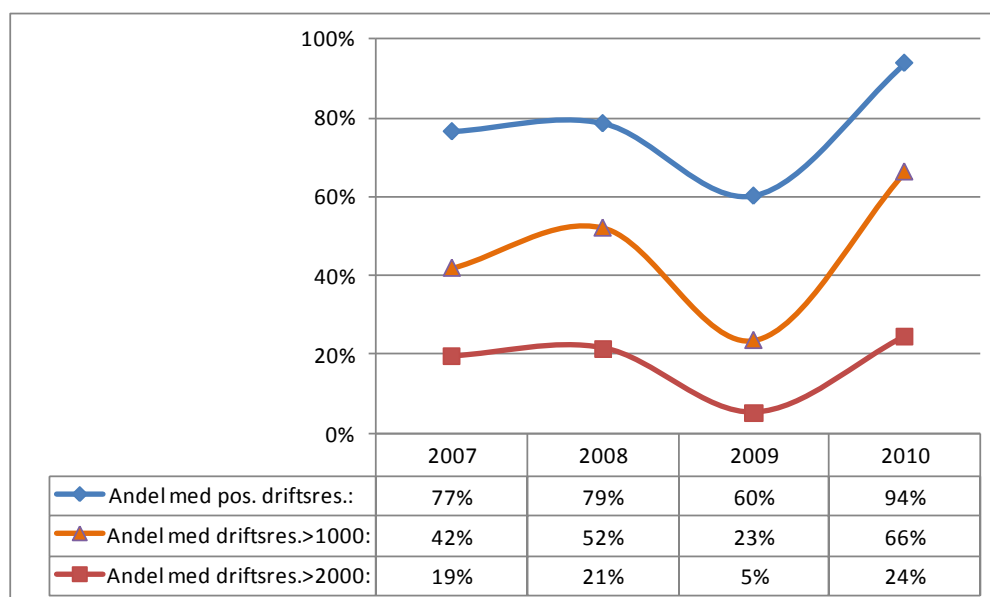

Figur 6. Gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat. Regnskabstal. Kr. pr. indbygger (2011-niveau).

For at illustrere spredningen i kommunernes driftsresultater, har vi i den efterfølgende figur 7 valgt at vise, hvor stor en andel af kommunerne, der i de enkelte år opnår driftsoverskud af forskellige størrelser.

Figur 7. Det skattefinansierede driftsresultat - andelen af kommuner med driftsoverskud af forskellige størrelser. Regnskabstal. kr. pr. indbygger (2011-niveau).

Det fremgår, at tendensen til genopretning viser sig med anvendelse af beløbsgrænser for driftsoverskuddet på såvel 1.000 kr. og 2.000 kr. pr. indbygger. Vi har valgt også at medtage en beløbsgrænse på 0 kr., fordi det er væsentligt at fremhæve, at en del kommuner har haft underskud på driften i et eller flere år efter kommunalreformen. Andelen er heldigvis faldende, men der er i 2010 fortsat enkelte kommuner med underskud på driften.

For yderligere at illustrere spredningen i kommunernes styringsresultater har vi opdelt kommunerne i fire grupper. Inddelingen er sket ud fra størrelsen af det gennemsnitlige driftsresultat for årene 2007-2009 samt størrelsen af driftsresultatet i "genopretningsåret" 2010.

For såvel gennemsnittet for 2007-2009 som resultatet for 2010 er anvendt en relativt uambitiøs beløbsgrænse på 1.000 kr. pr. indbygger, som nogenlunde svarer til gennemsnitskommunens driftsresultat for årene 2007-2010. Kommunerne kan herefter inddeles i fire grupper, som vist i tabel 2;

1. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger (23 stk.)
2. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på under 1.000 kr. pr indbygger i perioden 2007-2009 til et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (42 stk.)
3. Kommuner, der udviser en modsatrettet tendens - dvs. går fra et gennemsnitligt driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2007-2009 til et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (9 stk.)
4. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger (24 stk.)

Tabel 2. Kommunernes fordeling i forhold til tendenser i driftsresultatet over tid.

Antal kommuner		Driftsresultat 2010	
		Over 1.000 kr. pr. indbygger	Under 1.000 kr. pr. indbygger
Driftsresultat gns. 2007-2009	Over 1.000 kr. pr. indbygger	23 kommuner	9 kommuner
	Under 1.000 kr. pr. indbygger	42 kommuner	24 kommuner

Tabellen viser, at hele 24 kommuner stabilt har haft et driftsresultat under 1.000 kr. pr. indbygger. Disse kommuner vil - afhængigt af deres formuesituation - have behov for en hurtig forbedring af driftsresultatet. Det vil primært skulle ske ved at skære i driftsudgifterne.

Omvendt har 23 kommuner stabilt haft et driftsresultat over 1.000 kr. pr. indbygger. 13 af disse kommuner har dog i 2010 et driftsoverskud på mindre end de 2.000 kr. pr. indbygger, som bør være en naturlig minimumsmålsætning for de fleste kommuner⁴.

42 kommuner følger tendensen fra gennemsnitskommunen; dvs., at de har vendt et gennemsnitligt driftsresultat i 2007-2009 på under 1.000 kr. pr. indbygger til et driftsresultat på over 1.000 kr. i 2010. Ni kommuner bevæger sig derimod i den modsatte retning.

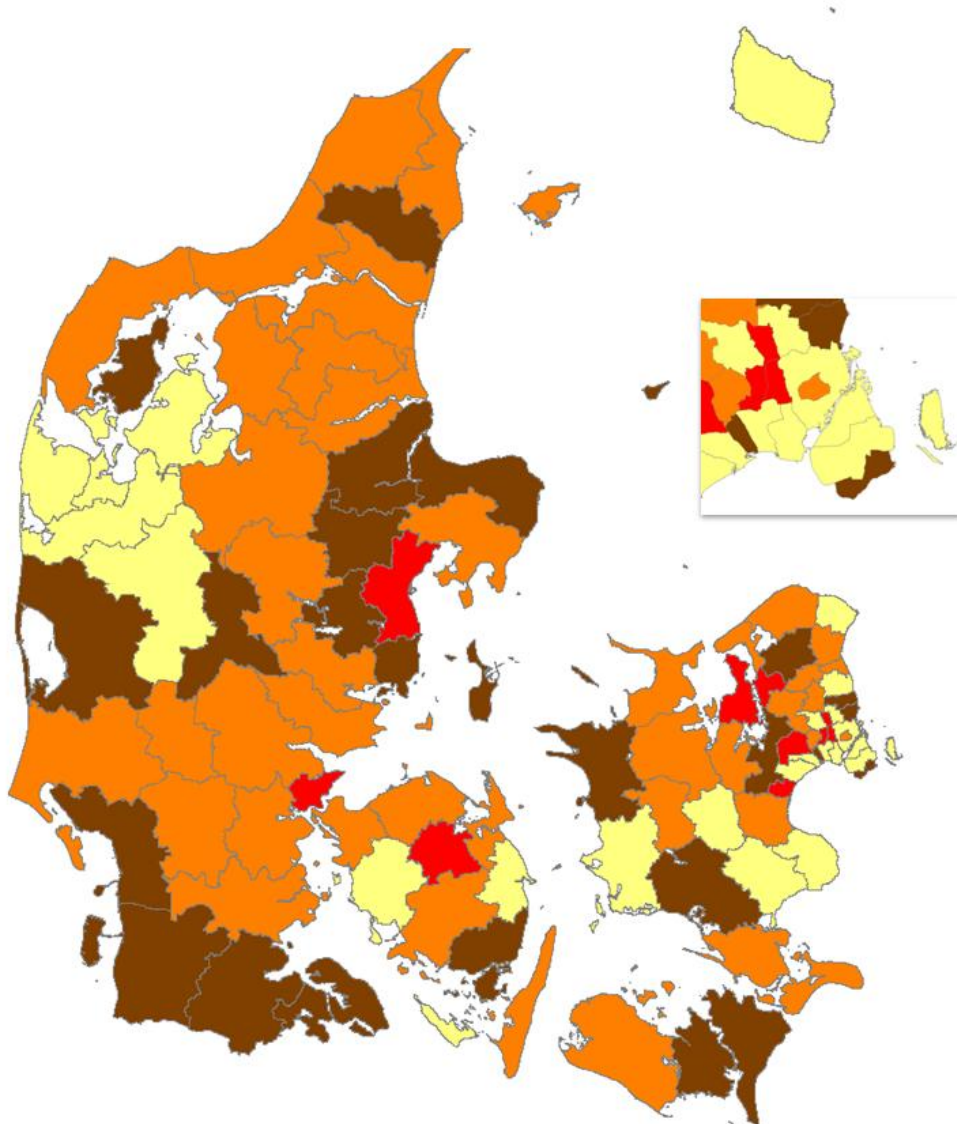
I bilag 1 til dette notat fremgår kommunernes placering i de fire grupper samt deres finansielle egenkapitaler ultimo 2010, som skal tages med i betragtning, når holdbarheden af den økonomiske kurs skal vurderes. Fx har Gentofte Kommune realiseret negative driftsresultater i årene efter kommunalreformen, men kommunen har samtidig så stor en nettoformue, at det er økonomisk holdbart også på mellemlang sigt. For mange kommuner forholder det sig omvendt sådan, at en stor nettogæld stiller skærpede krav til deres driftsoverskud.

Kommunernes placering i de fire grupper fremgår desuden grafisk af danmarkskortet i figur 8.

⁴ På landsplan er det 74 af de 98 kommuner, som har et driftsoverskud på mindre end 2.000 kroner pr. indbygger, jf. også figur 7

Figur 8. Kommunernes fordeling i forhold til tendenser i driftsresultatet over tid.

- 1. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger (23 stk.)
- 2. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på under 1.000 kr. pr indbygger i perioden 2007-2009 til et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (42 stk.)
- 3. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2007-2009 til et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (9 stk.)
- 4. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger (24 stk.)

Bilag 1 Kommunernes fordeling i forhold til tendenser i driftsresultatet med angivelse af finansiell egenkapital. Alle tal i kr. pr. indbygger - 2011 niveau. Det skal til sammenligning anføres, at gennemsnitskommunen i 2010 har en finansiell egenkapital på -9.632 kr. pr. indbygger - 2011 niveau.

1. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger (23 stk.)

Kommune-nummer	Kommune	Driftsresultat i gns. 2007-2009	Driftsresultat i 2010	Finansiell egenkapital 2010
101	København	7.934	4.309	26.421
151	Ballerup	2.906	4.709	-11.365
153	Brøndby	2.114	1.753	2.048
159	Gladsaxe	2.579	2.331	-474
167	Hvidovre	2.698	2.251	-1.943
183	Ishøj	2.887	3.124	-22.073
185	Tårnby	2.549	1.485	10.931
217	Helsingør	1.696	1.178	-5.183
230	Rudersdal	2.691	1.669	-1.282
253	Greve	1.370	1.854	-5.784
320	Faxe	1.935	1.905	-9.524
329	Ringsted	1.251	2.784	-17.762
330	Slagelse	1.889	1.329	-6.497
336	Stevns	1.159	2.066	-3.168
400	Bornholm	2.415	1.108	-3.890
420	Assens	1.992	3.728	-11.301
450	Nyborg	1.271	1.563	5.467
492	Ærø	1.246	1.549	-37.328
657	Herning	1.091	1.261	2.371
661	Holstebro	1.427	1.447	-7.958
665	Lemvig	2.123	2.191	-4.232
671	Struer	1.452	3.437	-7.022
779	Skive	1.173	1.817	-12.552

2. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på under 1.000 kr. pr indbygger i perioden 2007-2009 til et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (42 stk.)

Kommune-nummer	Kommune	Driftsresultat i gns. 2007-2009	Driftsresultat i 2010	Finansiell egenkapital 2010
147	Frederiksberg	687	3.035	-15.584
165	Albertslund	929	1.628	-20.169
190	Furesø	302	2.378	-68.008
201	Allerød	-1.228	1.193	-6.727
210	Fredensborg	-651	1.977	-14.658
223	Hørsholm	417	2.624	-2.833
240	Egedal	-58	1.088	-16.173
259	Køge	318	1.970	-1.858
260	Halsnæs	-1.264	1.070	-18.892
270	Gribskov	-116	1.643	-10.096
306	Odsherred	-444	2.600	-16.617
316	Holbæk	908	1.675	-10.700
340	Sorø	558	1.019	-16.267
350	Lejre	3	1.071	-9.062
360	Lolland	694	1.672	-19.921
390	Vordingborg	307	1.514	-12.005
410	Middelfart	600	1.343	-8.136
430	Faaborg-Midtfyn	615	1.944	-5.707
440	Kerteminde	-621	1.037	-8.589
480	Nordfyns	-192	1.181	-9.286
482	Langeland	-584	1.319	-19.581
510	Haderslev	990	1.608	-13.659
530	Billund	398	2.118	-3.949
563	Fanø	955	3.647	1.868
573	Varde	368	1.088	-8.902

NOTAT, juni 2011

KREVI.

De kommunale regnskaber 2010 - Tegn på økonomisk genopretning, men fortsat ubalance

2. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på under 1.000 kr. pr indbygger i perioden 2007-2009 til et driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (42 stk.) - fortsat:

Kommune-nummer	Kommune	Driftsresultat i gns. 2007-2009	Driftsresultat i 2010	Finansiell egenkapital 2010
575	Vejen	518	1.206	-9.505
615	Horsens	943	2.017	-17.787
621	Kolding	974	2.790	-9.858
630	Vejle	46	1.495	-10.908
706	Syddjurs	-635	3.050	-10.084
740	Silkeborg	972	2.628	-8.132
766	Hedensted	21	1.643	-14.809
787	Thisted	702	1.475	-9.010
791	Viborg	596	2.281	-8.254
813	Frederikshavn	320	2.355	-14.620
820	Vesthimmerlands	-478	2.897	-18.095
825	Læsø	-1.904	1.747	-889
840	Rebild	914	1.934	-10.319
846	Mariagerfjord	-52	1.871	-12.488
849	Jammerbugt	-167	1.350	-9.935
851	Aalborg	503	1.033	-7.774
860	Hjørring	-265	2.099	-12.708

NOTAT, juni 2011

KREVI.

De kommunale regnskaber 2010 - Tegn på økonomisk genopretning, men fortsat ubalance

3. Kommuner, der går fra et gennemsnitligt driftsresultat på over 1.000 kr. pr. indbygger i 2007-2009 til et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger i 2010 (9 stk.)

Kommune-nummer	Kommune	Driftsresultat i gns. 2007-2009	Driftsresultat i 2010	Finansiell egenkapital 2010
161	Glostrup	1.054	716	-2.209
163	Herlev	1.830	344	166
169	Høje-Taastrup	1.171	572	-11.670
175	Rødovre	2.235	213	-11.794
250	Frederikssund	1.031	-864	-16.606
269	Solrød	1.418	318	-3.722
461	Odense	1.232	666	885
607	Fredericia	1.086	133	-22.020
751	Aarhus	1.929	-342	-3.294

4. Kommuner, der både som gennemsnit for 2007-2009 og i 2010 har haft et driftsresultat på under 1.000 kr. pr. indbygger (24 stk.)

Kommune-nummer	Kommune	Driftsresultat i gns. 2007-2009	Driftsresultat i 2010	Finansiel egenkapital 2010
155	Dragør	259	382	-8.586
157	Gentofte	-2.398	-1.880	22.580
173	Lyngby-Taarbæk	862	579	-3.854
187	Vallensbæk	-129	908	-21.506
219	Hillerød	-374	-713	-14.681
265	Roskilde	629	-1.089	-8.423
326	Kalundborg	754	369	-7.375
370	Næstved	575	788	-14.643
376	Guldborgsund	305	68	-12.546
479	Svendborg	406	695	-15.793
540	Sønderborg	966	924	-12.881
550	Tønder	-232	815	-5.876
561	Esbjerg	866	823	-2.469
580	Aabenraa	-1.030	630	-10.413
707	Norddjurs	-283	946	-18.380
710	Favrskov	385	-829	-10.526
727	Odder	698	554	-13.510
730	Randers	227	814	-13.947
741	Samsø	5	665	-13.214
746	Skanderborg	-166	740	-9.448
756	Ikast-Brande	692	996	-8.734
760	Ringkøbing-	662	682	-9.715
773	Morsø	35	376	-6.552
810	Brønderslev	782	273	-10.355